

UNIVERSITETET
I OSLO

Norsk senter for menneskerettigheter

EMD-bulletin nr. 2-2024

Domsreferater fra Den europeiske
menneskerettsdomstolen

Det har blitt avsagt syv avvisningsvedtak mot Norge fra desember 2023, hvorav det siste ble avsagt etter forrige EMD-bulletin. I tillegg har det blitt avsagt syv avgjørelser mot de øvrige nordiske landene.

Denne utgaven inneholder sammendrag av de syv avvisningsvedtakene mot Norge. Sakene gjaldt barneverntjenesten, og hovedspørsmålet var hvorvidt vedtak om omsorgsovertakelse og samværsbegrensninger krenket Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv.

Den siste saken nedenfor, H.B. AND OTHERS v. NORWAY, gjaldt også en klage om krenkelse av uskyldpresumpsjonen etter Konvensjonen artikkel 6 § 2 alene og sammenholdt med artikkel 8. Spørsmålet i klagen var om uskyldpresumpsjonen var krenket fordi barnevernsvedtaket hadde hensyntatt barnas påstander om foreldrevold selv om foreldrene var frifunnet for disse forholdene i en straffesak.

I alle avgjørelsene konkluderte Domstolen enstemmig med at klagen(e) var åpenbart grunnløs(e) etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4. I den tredje saken nedenfor, M.J.M. v. NORWAY, ble avvisningen også delvis begrunnet i at nasjonale rettsmidler ikke var uttømt etter artikkel 35 § 1.

A.T. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (Andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	A.T. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-12-12
Saknr.	56132/21
Viktighetsnivå	3
Klager	A.T.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230527
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om omsorgsovertakelse var i strid med Konvensjonen artikkel 8.

Fakta

Klageren er en kvinne født i 1983. Hun fødte et jentebarn i 2018. Barneverntjenesten hadde mottatt bekymringsmeldinger om klagerens eldre barn, og fulgte derfor situasjonen fra barnets fødsel. Foreldrene mottok hjelpetiltak i form av veiledning tre ganger i uken, men foreldrene avlyste ofte veiledningstimene. Et opphold på familiesenter ble også tilbudt foreldrene, men de takket nei. Fra 2019 var familien i kontakt med BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk).

I april 2020 ble det vedtatt akutt plassering av jenta i fosterhjem, og barneverntjenestene søkte Fylkesnemnda om omsorgsovertakelse. Saken skulle behandles i Fylkesnemnda i juni 2020, men ble utsatt i påvente av en sakkyndigvurdering. Sakkyndig ble oppnevnt i midten av juni 2020, men klageren og barnets far motsatte seg valget av sakkyndig. Sakkyndigvurderingen ble fremlagt i slutten av september 2020, og saken ble behandlet i slutten av oktober samme år.

I november 2020 vedtok Fylkesnemnda, etter en høring hvor foreldrene, den sakkyndige og elleve vitner var hørt, omsorgsovertakelse av jenta. Samvær ble satt til to timer, tolv ganger i året. Fylkesnemnda vurderte barnets omsorgsbehov og hvorvidt klageren evnet å yte den nødvendige omsorgen. Foreldrene var separert, og det var enighet mellom dem om at klageren skulle ha omsorg for barnet. Fylkesnemnda påpekte at barnet var født med en hjertefeil, og hadde hatt for lav vekt oppgang. BUP var bekymret for barnets forsinkede utvikling, og uttalte at hun hadde et særskilt omsorgsbehov for å unngå videre underutvikling. Klagerens sinnstilstand gjorde henne ikke i stand til å se barnets særlige behov. Før omsorgsovertakelsen hadde barnet hatt en tilbakegang i utviklingen, og mye fravær fra barnehagen. Hennes eldre søster hadde kontaktet barnevernet, og fortalte om dårlige forhold hjemme. Etter at jenta ble plassert i fosterhjem hadde språkutviklingen hennes ifølge psykologspesialisten blitt klart forbedret. Opplysninger fra sykehuset viste også at barnet hadde økt i vekt, og var mindre utsatt for smittsomme sykdommer. Hun

fremsto roligere, hadde mer øyekontakt, og bedre sosiale evner. Fylkesnemnda vurderte om den positive utviklingen kunne fortsette i klagerens omsorg med nødvendige hjelpetiltak. Den la til grunn at en rekke hjelpetiltak var prøvd, herunder økonomisk støtte og familieveiledning. Fylkesnemnda hadde lagt til grunn at klageren ikke hadde endret seg, og at hun ikke hadde tatt til seg rådene hun fikk i veiledningen. Ettersom tiltakene ikke hadde hjulpet henne med å gi barnet nødvendig emosjonell støtte og omsorg, fant den at det var til barnets best å opprettholde omsorgsovertakelsen. Fylkesnemnda bygde på sakkyndigvurderingen i sin begrunnelse.

I mars 2021 opprettholdt tingretten Fylkesnemndas beslutning, og tilkjente samvær to timer, tolv ganger i året. Foreldrene kunne velge å gjennomføre samværet hver for seg. Samværet skulle gjennomføres med tilsyn av barneverntjenesten eller fostermoren, og foreldrene motsatte seg ikke dette. Tingrettens avgjørelse ble imidlertid anket, men lagmannsretten avviste anken i mai 2021. Videre anke til Høyesterett ble avvist i juli 2021.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i november 2021.

Anførsler

Klageren anførte at saksbehandlingstiden for Fylkesnemnda var i strid med kravet om hurtighet i norsk rett. Videre anførte hun at barnets tilbakegang ikke skyldtes klagerens manglende omsorgsevne, og at terskelen for omsorgsovertakelse var for lav.

Domstolens vurdering

Domstolen la innledningsvis til grunn at vedtaket om omsorgsovertakelse utgjorde et inngrep i retten til privatliv etter Konvensjonen artikkel 8. Domstolen la til grunn at inngrepet hadde hjemmel i dagjeldende barnevernlov av 1992, og forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnets «helse» og «rettigheter». Problemstillingen var dermed om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter artikkel 8 § 2.

Domstolen uttalte at de generelle prinsippene for forholdsmessighetsvurderingen i barnevernssaker er lagt til grunn i saken Strand Lobben v. Norway [EMD-2013-37283], og

utbrodert i senere praksis. Domstolen måtte vurdere om begrunnelsen for inngrepet var relevant og tilstrekkelig og om klagerne hadde blitt tilstrekkelig involvert i beslutningsprosessen som helhet. Den la til grunn at statene hadde en vid skjønnsmargin i vurderingen av om omsorgsovertakelse var nødvendig.

Domstolen viste til at både Fylkesnemnda og tingretten nøye vurderte barnets omsorgsbehov og klagerens omsorgsevne. Begge baserte seg på uttalelser fra klageren, vitner og sakkyndiguttalelser. Det ble vektlagt at barnet hadde en tilbakegang i utviklingen, dårlig hygiene og immunforsvar, lite øyekontakt og mye barnehagefravær under morens omsorg. Domstolen fant ikke grunn til å tilsidesette myndighetenes faktiske bevisvurdering, herunder sakkyndigvurderingens beskrivelser av barnets utvikling. Psykologspesialisten hadde pekt på at hjelpetiltak hadde vært prøvd over tid, og at tiltakene ikke var tilstrekkelige til å kompensere for klagerens manglende omsorg. Domstolen kom til at myndighetene hadde gitt relevant og tilstrekkelig begrunnelse for hvorfor omsorgsovertakelsen var nødvendig.

Når det gjaldt anførselen om saksbehandlingstid uttalte Domstolen at det i slike saker alltid er en viss fare for at forsinkelse ville føre til en faktisk avgjørelse av saken før høringen er avholdt. Samtidig er bevisvurdering opp til myndighetene, og Domstolen fant ikke grunnlag for at Fylkesnemndas beslutning om oppnevning av sakkyndig utgjorde noen saksbehandlingsfeil. Barnets tilknytning til fosterfamilien var ikke avgjørende for Fylkesnemndas begrunnelse, og utsettelsen fra juni til oktober 2020 fikk dermed ikke avgjørende betydning for utfallet.

På denne bakgrunn kom Domstolen enstemmig til at inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Klagen var dermed åpenbart grunnløs etter Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises i tråd med artikkel 35 § 4.

H.H. v. NORWAY

<i>Instans</i>	Menneskerettsdomstolen – Domstol (Andre seksjons komité) – Vedtak
<i>Tittel</i>	H.H. v. NORWAY
<i>Avsigelsesdato</i>	2023-12-12
<i>Saknr.</i>	27186/21
<i>Viktighetsnivå</i>	3
<i>Klager</i>	H.H.
<i>Innklaget</i>	Norge
<i>Internettpublisering</i>	https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230522
<i>Konklusjon</i>	Ikke egnet for prøving
<i>Votum</i>	Ikke separat votum
<i>Artikler</i>	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
<i>Stikkord:</i>	Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om omsorgsovertakelse og begrensninger i klagerens rett til samvær utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klageren ble født i 1979 og bor i Oslo.

I april 2019 fattet Fylkesnemnda vedtak om omsorgsovertakelse av klagerens datter, X, som ble født i 2018. I juni 2020 opprettholdt tingretten vedtaket og satte samværet til to timer seks ganger i året. Det ble avholdt en høring over tre dager i tingretten, og tingretten oppnevnte en sakkyndig psykolog som leverte en rapport og deltok under høringen. Klageren fikk rettslig bistand og avga forklaring. I tillegg avga femten vitner forklaring, og flere dokumenter ble levert som bevis.

I dommen vurderte tingretten klagerens historie med bruk av alkohol og narkotika, og det faktum at hun hadde gjennomgått flere behandlinger ved psykiatriske institusjoner. Tingretten vurderte også klagerens langvarige opphold i en avdeling av et regionalt sykehus dedikert til behandling av alkoholmisbruk, både under svangerskapet og sammen med datteren i perioden etter fødselen. Tingretten gjorde også en grundig vurdering av barnets utvikling og omsorgsbehov, samt den sakkyndiges vurderinger av dette. Tingretten konkluderte med at klageren ikke var i stand til å gi datteren den kontakt og sikkerhet som hun trengte i lys av hennes alder og utvikling.

Tingretten vurderte videre at samværsretten måtte være omfattende nok til å fremme målet om familiejenforening, men la også vekt på at datteren hadde hatt ulike negative reaksjoner på tidligere samvær.

I september 2020 nektet lagmannsretten klagerens anke over dommen. Høyesterett avviste klagerens anke over lagmannsrettens avgjørelse i november 2020.

Saken ble bragt inn for Domstolen i mai 2021.

Anførsler

Klageren anførte at vedtaket om omsorgsovertakelse og samværsbegrensninger utgjorde en krenkelse av hennes rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen uttalte innledningsvis at beslutningen om omsorgsovertakelse og samværsbegrensningene utgjorde et inngrep i klagerens rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Inngrepet var i samsvar med dagjeldende barnevernlov, og forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnets rettigheter og helse. Spørsmålet var derfor om inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn, jf. Konvensjonen artikkel 8 § 2.

De relevante prinsippene i forholdsmessighetsvurderingen var fastlagt i Strand Lobben-dommen [EMD-2013-37283]¹ og senere dommer. Domstolen måtte se på prosessen som helhet og undersøke om tiltakene hadde en relevant og tilstrekkelig begrunnelse, og om foreldrene hadde blitt tilstrekkelig involvert i beslutningsprosessen.

Domstolen påpekte at de nasjonale domstolene hadde gitt velbegrunnede avgjørelser etter en langvarig prosess hvor klageren var fullt involvert. Nasjonale domstoler hadde både angitt hvorfor de anså omsorgsovertakelsen som nødvendig og hvorfor klageren ikke burde bli tilkjent mer omfattende samværsrettigheter. Domstolen fant ingen grunn til å tvile på at begrunnelsene var relevante og tilstrekkelige for å rettferdiggjøre omsorgsovertakelsen.

Når det gjaldt spørsmålet om samværsrett, påpekte Domstolen at Norge nylig var blitt dømt i flere saker for krenkelse av artikkel 8, på grunnlag av nasjonale myndigheters begrunnelse av restriktive samværsordninger.

Domstolen fant likevel at det var viktige forskjeller mellom denne saken og tidligere saker mot Norge. I den foreliggende saken hadde tingretten uttrykkelig uttalt at samværet måtte settes til et nivå som ikke ville undergrave gjenforeningsmålet. Tingretten hadde videre gitt en konkret begrunnelse for hvorfor samværet måtte begrenses i denne saken, blant annet på grunn av barnets negative reaksjoner på samværet. Domstolen fant ingen grunn til å tvile på tingrettens vurdering av hvilke samværsbegrensninger som ville være til barnets beste, og

slo fast at tingrettens begrunnelse var både relevant og tilstrekkelig.

I lys av det ovennevnte kom domstolen til at inngrepet i klagerens rett til familieliv var forholdsmessig til det legitime formålet, og dermed «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises i tråd med artikkel 35 § 4.

M.J.M. v. NORWAY

<i>Instans</i>	Menneskerettsdomstolen – Domstol (Andre seksjons komité) – Vedtak
<i>Tittel</i>	M.J.M. v. NORWAY
<i>Avsigelsesdato</i>	2023-12-12
<i>Saknr.</i>	44412/21
<i>Viktighetsnivå</i>	3
<i>Klager</i>	M.J.M.
<i>Innklaget</i>	Norge
<i>Internettpublisering</i>	https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230524
<i>Konklusjon</i>	Ikke egnet for prøving
<i>Votum</i>	Ikke separat votum
<i>Artikler</i>	EMK art 6 EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
<i>Stikkord:</i>	(Art. 6) Right to a fair trial (Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 6) Rett til en rettferdig rettergang (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om en omsorgsovertakelse og samværsbegrensninger i en barnevernssak utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klageren ble født i 1984 og bor i Bodø.

Klagen gjaldt et vedtak om omsorgsovertakelse av klagerens barn. Datteren X ble født i 2004, og datteren Y ble født i 2007. Klageren hadde vært gift med døtrenes far siden 2003, men de ble skilt i 2011.

Barnevernet kom først i kontakt med familien i 2009 etter meldinger fra klageren om vold, trusler og voldtekt utført av barnas far. Flere undersøkelser og hjelpetiltak ble gjennomført frem til mai 2015, da begge døtrene ble akutt plassert. I november 2015 ble det vedtatt omsorgsovertakelse. Klageren ble tilkjent samvær åtte ganger i året under akutt plasseringen. Tingretten opprettholdt Fylkesnemndas vedtak i mai 2016, men økte samværet til tolv ganger per år.

I 2019 søkte klageren om å få omsorgsovertakelsen opphevet. I februar 2020 avviste Fylkesnemnda søknaden. Avvisningen ble opprettholdt av tingretten i juni 2020.

Lagmannsretten nektet klagerens anke over dommen fremmet i desember 2020. Høyesterett avviste klagerens anke i februar 2021.

Saken ble bragt inn for Domstolen i august 2021.

Anførsler

Klageren anførte at hennes rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8 var blitt krenket.

Grunnlaget for dette var vedtaket om omsorgsovertakelse, et restriktivt samværsregime, utilstrekkelig kontroll av utviklingen av hennes omsorgsevne, nektelsen av å oppheve omsorgsovertakelsen og svakheter ved saksbehandlingen av hennes søknad om oppheving av omsorgsovertakelsen.

Klageren hevdet også at behandlingen av hennes søknad om oppheving av omsorgsovertakelsen utgjorde en krenkelse av Konvensjonen artikkel 6.

Domstolens vurdering

Domstolen gikk så over til den konkrete vurderingen.

Domstolen bemerket først at tingretten hadde gjort en grundig vurdering av vilkårene etter Domstolens praksis, samt vilkårene etter FNs barnekonvensjon. Tingretten hadde også vurdert hver av døtrenes situasjon, omsorgsbehov, meninger og klagerens omsorgsevner. X, som var 16 år på det aktuelle tidspunktet, motsatte seg å flytte tilbake til klageren. Y, som var 13 år, ønsket å bo med X, og dette var viktigere for henne enn å bo med klageren eller fosterforeldrene. Tingretten konkluderte med at begge jentene ville ta alvorlig skade hvis omsorgsovertakelsen ble opphevet, på tross av at klageren hadde vist en positiv utvikling siden omsorgsovertakelsen først ble vedtatt.

Domstolen påpekte videre at barnets interesse i å ikke få sin de facto familiesituasjon endret på nytt, kan få forrang foran foreldrenes interesse i å få familien gjenforent når en betydelig tidsperiode har gått siden barnet ble tatt i offentlig omsorg. Ifølge Domstolen var det klart at omsorgsovertakelsen ble opprettholdt for å sikre X og Ys interesser. Domstolen pekte også på at jentenes egne synspunkter var blitt vektlagt i samsvar med deres alder og i tråd med den vekt som bør legges på barnets mening i saker som den foreliggende.

Domstolen påpekte videre at spørsmålet om samvær ble vurdert grundig av tingretten i mai 2016. Tingretten la vekt på at klagerens omsorgsevne kunne utvikle seg positivt, og at man ikke kunne konkludere med at omsorgsovertakelsen ville være langvarig. Tingretten vektla også jentenes egne ønsker om samvær, en sakkyndigvurdering, og erfaringer fra tidligere samvær. Domstolen fant derfor ingen tegn til svakheter ved avgjørelsene om samvær. Domstolen fant heller ingen tegn på at den påfølgende beslutningen om å opprettholde

omsorgsovertakelsen var preget av for lite bevis om klagerens omsorgsevne. En slik mangel på bevis kunne stammet fra tidligere begrensninger på hennes mulighet til å tilbringe tid med barna, men dette var ikke tilfellet.

Domstolen vurderte så anførselen om at utviklingen i klagerens omsorgsevne ikke hadde blitt kontrollert godt nok etter omsorgsovertakelsen. Domstolen påpekte at tingretten i juni hadde kritisert barnevernet for deres innsats for å vurdere klagerens omsorgsevne.

Domstolen fant at tingrettens begrunnelser var i samsvar med Domstolens praksis, som fremhever at myndighetene som et minimum må revurdere situasjonen med jevne mellomrom for å undersøke om familiens situasjon kan ha forbedret seg. Av lagmannsrettens avgjørelse fremgikk det at barnevernsmyndighetene hadde initiert ytterligere tiltak.

Domstolen vurderte videre anførselen om prosessuelle feil. Domstolen påpekte at tingretten ga en grundig begrunnet dom, og at det var blitt holdt en muntlig høring over to dager. Begge barna var blitt hørt, klageren hadde hatt retts hjelp, og to psykologer hadde deltatt som meddommere. Klagerens anførsler rettet seg mot at Ys fosterfar hadde vært til stede sammen med Y da hun avga forklaring over video. Domstolen påpekte at lagmannsretten hadde vurdert dette som uheldig, men at det ikke fantes regler om at slik tilstedeværelse alltid var en saksbehandlingsfeil. I tillegg hadde Y selv ønsket at fosterfaren skulle være til stede. Lagmannsretten hadde videre bemerket at Y oppga de samme synspunktene under videoforklaringen som hun hadde gjort i andre situasjoner hvor fosterfaren ikke var til stede. I lys av den detaljerte vurderingen og forklaringen av dette spørsmålet i lagmannsretten, samt den omfattende prosessen som helhet, fant ikke Domstolen noen indikasjon på at saksbehandlingen hindret at Y's ekte mening ble avdekket.

I lys av det ovennevnte kom Domstolen til at beslutningen om å ikke oppheve omsorgsovertakelsen var basert på relevante og tilstrekkelige grunner. Inngrepet i klagerens rett til familieliv var forholdsmessig til det legitime formålet og derfor «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises i tråd med artikkel 35 § 4.

M.M. v. NORWAY

<i>Instans</i>	Menneskerettsdomstolen – Domstol (Andre seksjons komité) – Vedtak
<i>Tittel</i>	M.M. v. NORWAY
<i>Avsigelsesdato</i>	2023-12-12
<i>Saknr.</i>	27182/21
<i>Viktighetsnivå</i>	3
<i>Klager</i>	M.M.
<i>Innklaget</i>	Norge
<i>Internettpublisering</i>	https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230521
<i>Konklusjon</i>	Ikke egnet for prøving
<i>Votum</i>	Ikke separat votum
<i>Artikler</i>	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
<i>Stikkord:</i>	Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om en omsorgsovertakelse og samværsbegrensninger i en barnevernssak utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klageren ble født i 1969 og bor i Oslo.

Barnevernet kom i kontakt med klageren og hennes familie i 2008 fordi klageren hadde varslet myndighetene om at hun og sønnen X, født i 2005, ble utsatt for vold i hjemmet. I påsken 2010 skjedde det en voldshendelse i hjemmet som medførte at X's far ble fengslet i fire uker. Faren ble også pålagt besøksforbud i ett år, men dette ble opphevet fire uker senere etter forespørsel fra klageren. I 2011 ble faren dømt til to års fengsel for vold mot klageren. I årene som fulgte var det flere bekymringer omkring sønnens situasjon i hjemmet, og i 2015 rapporterte sønnen at klageren hadde mishandlet ham. Klageren nektet for dette, men innrømmet senere at hun hadde slått sønnen ved én anledning.

I mai 2015 og utover ble det besluttet flere akutt plasseringer av X. Omsorgsovertakelse ble vedtatt i november 2015. Klageren ble tilkjent samvær, men sønnen nektet å gjennomføre samværene. I februar 2017 besluttet lagmannsretten at klageren ikke skulle ha noe samvær.

Klageren søkte om å få omsorgsovertakelsen opphevet, eller alternativt å få innvilget samvær. Prosessen ble avsluttet i 2018 etter en enighet mellom klageren og barnevernet om at barnevernet skulle legge til rette for møter mellom klageren og sønnen. Sønnen motsatte seg likevel samvær og ingen møter ble gjennomført.

Klageren søkte i mars 2019 igjen om å få omsorgsovertakelsen opphevet, eller alternativt å få innvilget samvær. I september 2019 avviste Fylkesnemnda klagerens søknad. Tingretten opprettholdt Fylkesnemndas beslutning angående omsorgsovertakelsen i mars 2020, men tilkjente klageren samvær på én time én gang i året under tilsyn.

Klageren anket over dommen når det gjaldt spørsmålet om omsorgsovertakelsen, men ikke

samværsspørsmålet. I januar 2021 opprettholdt lagmannsretten tingrettens dom. Høyesterett nektet ankebehandling av saken i mars 2021.

Saken ble bragt inn for Domstolen i mai 2021.

Anførsler

Klageren anførte at omsorgsovertakelsen og samværsbegrensningene utgjorde en krenkelse av hennes rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Innledningsvis slo Domstolen fast at anførsleene som gjaldt rettsprosesser før 2019 ikke kunne behandles, fordi de ikke ble bragt inn for Domstolen innen fristen på seks måneder etter Konvensjonen artikkel 35 § 1. Disse delene av klagen kunne likevel fungere som kontekst for saken for øvrig.

Domstolen pekte videre på at klageren ikke hadde anket over tingrettens dom angående samværsrettigheter. Denne delen av klagen måtte derfor avvises, fordi nasjonale rettsmidler ikke var uttømt i tråd med Konvensjonen artikkel 35 § 1.

Domstolen uttalte så at beslutningen om å opprettholde omsorgsovertakelsen utgjorde et inngrep i klagerens rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Inngrepet var i samsvar med dagjeldende barnevernlov, og forfulgte et legitimt formål om å beskytte sønnens helse og rettigheter. Spørsmålet var derfor om inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn, jf. Konvensjonen artikkel 8 § 2.

De relevante prinsippene i forholdsmessighetsvurderingen er fastlagt i Strand Lobben-dommen [EMD-2013-37283]1 og senere dommer. Domstolen understrekte at nasjonale myndigheter har en vid skjønnsmargin ved vurderingen av om det er nødvendig å overta omsorgen for et barn. Denne marginen er likevel ikke ubegrenset. Domstolen legger blant annet vekt på om myndighetene har forsøkt mindre inngripende tiltak før de beslutter å overta omsorgen for et barn, og om slike tiltak har vært mislykkede. Aktuelle tiltak kan være

hjelpetiltak eller forebyggende tiltak.

Domstolen gikk så over til den konkrete vurderingen.

Domstolen vurderte først om myndighetene hadde gitt en relevant og tilstrekkelig begrunnelse for å opprettholde omsorgsovertakelsen. Domstolen påpekte først at avgjørelsen ble tatt etter en grundig beslutningsprosess. Søknaden om oppheving ble først vurdert av Fylkesnemnda, som var sammensatt av en jurist med dommerkvalifikasjoner, en psykologiekspert og en lekmann. Begge foreldrene deltok i prosessen med rettslig bistand, flere vitner ble avhørt, og sønnen X ble hørt via hans talsperson som også leverte en skriftlig rapport. Tingretten hadde en liknende sammensetning, høringen varte i to dager, og alle de tre dommerne i tingretten snakket med X ansikt til ansikt. I lagmannsretten fikk X partsrettigheter og ble representert av sin egen juridiske rådgiver i høringen som gikk over to dager.

Domstolen pekte videre på at lagmannsretten, som var den høyeste rettsinstans som hadde vurdert realitetsspørsmålene i saken, hadde vurdert saken opp mot Konvensjonen artikkel 8 og Domstolens praksis. Lagmannsretten vurderte utviklingen i sønnens barnevernssak og hans omsorgsbehov basert på informasjon fra en av psykologene som var involvert i saken. Lagmannsretten vurderte at sønnen hadde betydelige omsorgsbehov, selv om han hadde vist forbedring siden han først ble tatt i barnevernets omsorg. Lagmannsretten påpekte særlig at X hadde atferdsvansker (ADHD), samt sosiale og emosjonelle utfordringer som kom til uttrykk gjennom voldelig oppførsel. Lagmannsretten vurderte at X var en sårbar gutt med et særlig behov for forutsigbarhet og stabilitet, og at klageren viste liten forståelse for X sine utfordringer. Lagmannsretten fant det derfor usannsynlig at klageren kunne gi sønnen den personlige kontakten og sikkerheten han trengte. Lagmannsretten fant derfor at klageren ikke var i stand til å gi X tilfredsstillende omsorg.

Domstolen pekte videre på at klageren ikke hadde akseptert eller benyttet seg av hjelpetiltakene hun var blitt tilbudt for å bedre omsorgsevnen, og lagmannsretten vurderte at hun trolig ikke ville gjøre dette i fremtiden heller. Lagmannsretten viste også til psykolograpporten, som sa at X trengte stabil omsorg for å unngå å utvikle relasjonsproblemer og psykisk sykdom. Lagmannsretten la også betydelig vekt på X sine

egne synspunkter i lys av at han var 15 år på domstidspunktet. X ønsket ikke å flytte tilbake til klageren. Lagmannsretten vurderte også at å fjerne X fra fosterhjemmet ville påføre ham alvorlig skade. Det ble videre lagt vekt på at X sterkt motsatte seg møter med klageren, fordi dette ifølge ham påførte ham traumer og påvirket hverdagen hans negativt.

I lys av det ovennevnte kom Domstolen til at nasjonale domstoler ga en relevant og tilstrekkelig begrunnelse for å opprettholde omsorgsovertakelsen. Domstolen la særlig vekt på at X's syn var blitt tillagt stor vekt, i tråd med Domstolens praksis. Domstolen fant ingen andre indikasjoner på at inngrepet var imot X sine interesser.

Når det gjaldt barnevernstiltakene før 2019 som ikke var omfattet av Domstolens behandling, påpekte Domstolen at lagmannsretten også gjorde en grundig vurdering av de tidligere stadiene i prosessen. Lagmannsretten fant ingen relevante feil i forbindelse med omsorgsovertakelsen, eller at barnevernet hadde brutt noen positiv plikt til å gjenforene familien. Lagmannsretten la også vekt på vanskelighetene med kontakt mellom X og klageren på grunn av X's motstand. Domstolen fant ikke at klageren hadde fremkommet med noe som førte til en annen vurdering på dette punktet.

I lys av det ovennevnte kom domstolen til at inngrepet i klagerens rett til familieliv var forholdsmessig til det legitime formålet, og dermed «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen måtte avvises etter Konvensjonen artikkel 35 § 4, delvis fordi nasjonale rettsmidler ikke var uttømt etter artikkel 35 § 1 og delvis fordi den var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a).

T.G. AND OTHERS v. NORWAY

<i>Instans</i>	Menneskerettsdomstolen – Domstol (Andre seksjons komité) – Vedtak
<i>Tittel</i>	T.G. AND OTHERS v. NORWAY
<i>Avsigelsesdato</i>	2023-12-12
<i>Saknr.</i>	49993/21
<i>Viktighetsnivå</i>	3
<i>Klager</i>	T.G. mfl.
<i>Innklaget</i>	Norge
<i>Internettpublisering</i>	https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230526
<i>Konklusjon</i>	Ikke egnet for prøving
<i>Votum</i>	Ikke separat votum
<i>Artikler</i>	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
<i>Stikkord:</i>	Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om omsorgsovertakelse og begrensninger i samværsretten var i strid med Konvensjonen artikkel 8.

Fakta

Klageren er en kvinne født i 1983. Hun fødte et jentebarn i 2018. Barneverntjenesten hadde mottatt bekymringsmeldinger om klagerens eldre barn, og fulgte derfor situasjonen fra barnets fødsel. Foreldrene mottok hjelpetiltak i form av veiledning tre ganger i uken, men foreldrene avlyste ofte veiledningstimene. Et opphold på familiesenter ble også tilbudt foreldrene, men de takket nei. Fra 2019 var familien i kontakt med BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk).

I april 2020 ble det vedtatt akutt plassering av jenta i fosterhjem, og barneverntjenestene søkte Fylkesnemnda om omsorgsovertakelse. Saken skulle behandles i Fylkesnemnda i juni 2020, men ble utsatt i påvente av en sakkyndigvurdering. Sakkyndig ble oppnevnt i midten av juni 2020, men klageren og barnets far motsatte seg valget av sakkyndig.

Sakkyndigvurderingen ble fremlagt i slutten av september 2020, og saken ble behandlet i slutten av oktober samme år.

Klagerne er en kvinne født i 1975, en mann født i 1971, og deres felles barn, født i 2015. Alle de tre klagerne er bosatt i Sarpsborg. Den tredje klageren er mannens eneste barn, mens kvinnen har fire eldre barn. Mannen og kvinnen var ikke i et parforhold og bodde ikke sammen, men valgte å få barn sammen. Barneverntjenesten har vært i kontakt med moren siden 2006, og iverksatt ulike tiltak overfor henne og hennes eldre barn.

I februar 2017 vedtok Fylkesnemnda omsorgsovertakelse av barnet. Både mannen og kvinnen hadde foreldreansvar for barnet på det tidspunktet, men moren hadde den daglige omsorgen for henne alene. I mars 2019 søkte barneverntjenesten, etter ønske fra foreldrene, om tilbakeføring. Fylkesnemnda valgte imidlertid i august 2019 å ikke oppheve vedtaket om omsorgsovertakelse. Det ble vist til sakens bakgrunn og grunnlaget for omsorgsovertakelsen, og Fylkesnemnda fant at til tross for en viss forbedring var moren fremdeles ikke i stand til å

gi barnet tilstrekkelig omsorg. Fylkesnemnda la til grunn at tilbakeføring ville medføre alvorlig skade.

I oktober 2020 ble saken behandlet i tingretten. Det ble oppnevnt en sakkyndig lege som skulle vurdere foreldrenes omsorgsevne i lys av barnets omsorgsbehov. Legen skulle også avgi en rapport og vitne i saken. Tingretten kom til at det ikke var tvil om at barnet hadde blitt utsatt for forsømmelse på tidspunktet for omsorgsovertakelse.

Kvinnen hadde sinneproblemer og kastet gjenstander rundt seg. Barneverntjenesten var også bekymret for vekttap og dårlige hygieneforhold i hjemmet. Det var jentas eldre søsken som i praksis tok vare på henne. Da hun var seks måneder gammel viste hun lite respons og ansiktsuttrykk. Kvinnen hadde selv kontaktet barneverntjenesten grunnet bekymring for mannens seksualiserte opptreden overfor kvinnens eldre barn. Sistnevnte forhold ble politianmeldt, men henlagt på grunnlag av bevisets stilling.

Senere skal forholdene ha bedret seg. Likevel var det ifølge tingrettens vurdering bekymring rundt foreldrenes omsorgsevne. Tingretten kom likevel frem til at gjenforeningsmålsettingen ikke kunne fravikes. Dette tilsa at gjenforening kunne være gjøres lettere gjennom samvær og hjelpetiltak for å forbedre foreldrenes omsorgsevne. Tingretten økte derfor omfanget av samvær, selv om vedtaket om omsorgsovertakelse ble opprettholdt. Samvær ble økt til seks ganger i året for moren. Samværene med faren hadde fungert mindre bra, og ble satt til fire ganger i året. Tilsyn ble tilkjent for begge.

I februar 2021 avviste lagmannsretten foreldrenes anke over tingrettens avgjørelse. Saken ble anket videre, men ble avvist av Høyesterett i april 2021.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i oktober 2021.

Anførsler

Klageren anførte at det forelå saksbehandlingsfeil i strid med Konvensjonen artikkel 8, dels i kombinasjon med artikkel 6. Saksbehandlingsfeilene knyttet seg til myndighetenes bevisvurdering. Samværet skulle ikke ha vært gjennomført under tilsyn, og nasjonale

domstoler hadde ikke vurdert om det forelå brudd på artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen anså det ikke nødvendig å ta stilling til om foreldrene kunne klage saken på barnets vegne, ettersom saken ikke kunne prøves. Videre bemerket den at saken kun skulle prøves etter artikkel 8, og ikke etter artikkel 6.

Domstolen la til grunn at vedtaket om omsorgsovertakelse utgjorde et inngrep i retten til privatliv etter Konvensjonen artikkel 8. Domstolen la til grunn at inngrepet hadde hjemmel i dagjeldende barnevernloven av 1992, og forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnets «helse» og «rettigheter». Problemstillingen var dermed om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn».

Domstolen uttalte at de generelle prinsippene for forholdsmessighetsvurderingen i barnevernssaker er lagt til grunn i saken Strand Lobben v. Norway [EMD-2013-37283]¹, og utbrodert i senere praksis. Domstolen måtte vurdere om begrunnelsen for inngrepet var relevant og tilstrekkelig og om klagerne hadde blitt tilstrekkelig involvert i beslutningsprosessen som helhet. Domstolen viste også til sakene mot Norge om begrensninger i samværsretten. Den uttalte imidlertid at det var betydelige forskjeller mellom denne og tidligere saker hvor Norge har blitt felt. Domstolen påpekte at tingretten hadde gitt en utførlig vurdering av begrunnelsen for å nekte tilbakeføring og utmåling av samvær. Den vurderte barnets omsorgsbehov og foreldrenes omsorgsevne. Tingretten vurderte hvilket samværsomfang som ville være til barnets beste på daværende tidspunkt, samt hennes interesse i fremtidig gjenforening. Faren hadde ikke motsatt seg tilsyn, og hadde også bedt om veiledning i forbindelse med samværene. Tingretten hadde også begrunnet organiseringen av morens samvær i det konkrete behovet for å unngå å eksponere barnet for morens negative holdning til barneverntjenesten og mistro til fosterhjemmet.

Domstolen vektla at foreldrene hadde fått fri rettshjelp i saksbehandlingen. De hadde mulighet til å være til stede i rettssaken, avgi forklaring og føre bevis. I tillegg til foreldrene selv ble det ført seks vitner, og en rettsoppnevnt sakkyndig forklarte seg. Tingretten foretok en konkret vurdering av det fremlagte bevismaterialet, og Domstolen fant ingen

saksbehandlingsfeil i tilknytning til dette. Begrunnelsen for opprettholdelse av vedtak om omsorgsovertakelse var detaljert og grundig, og klagernes interesser ble tilstrekkelig ivaretatt. De nasjonale domstolars begrunnelse var relevant og tilstrekkelig.

Domstolen påpekte også at det i motsetning til A.S. v. NORWAY kunne opprettholdes et familieliv gjennom samvær, og at gjenforeningsmålsettingen ble nevnt uttrykkelig. Domstolen vektla at en forelder kan søke om tilbakeføring eller økt samvær senere.

På denne bakgrunn kom Domstolen enstemmig til at inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Klagen var dermed åpenbart grunnløs etter Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises i tråd med artikkel 35 § 4.

T.H. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (Andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	T.H. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-12-12
Saknr.	47015/21
Viktighetsnivå	3
Klager	T.H.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230525
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om forlengelse av omsorgsovertakelse av klagerens tre barn og samværsbegrensningene da de var fosterhjemsplassert, var i strid med Konvensjonen artikkel 8.

Fakta

Klageren er en kvinne født i 1986, bosatt i Tønsberg. Klageren har ett barn født i 2011 med én mann, og to barn født i henholdsvis 2012 og 2014 med en annen. Hun er ikke lenger i et parforhold med noen av fedrene, og etter 2015 har hun hatt eneomsorgen for de tre barna.

Barneverntjenesten kom først i kontakt med familien i 2011 etter en bekymringsmelding fra jordmor. Mellom 2011 og 2013 mottok klageren hjelpetiltak i form av ukentlige besøk av en familierådgiver. Barneverntjenestens oppfølging opphørte da klageren flyttet i august 2015. Etter bekymringsmeldinger fra barnehagen gjenopptok barneverntjenesten oppfølging av familien, og innførte nye hjelpetiltak. I april 2018 ba barneverntjenesten Fylkesnemnda om å vedta omsorgsovertakelse av alle barna. Fylkesnemnda oppnevnte en psykologisk sakkyndig, som leverte en rapport. Fylkesnemnda vedtok omsorgsovertakelse i august 2018. Avgjørelsen ble opprettholdt av tingretten i januar 2019. Fylkesmannen uttalte i februar 2019, etter klage fra klageren, at barneverntjenesten burde ha vært tydeligere overfor klageren om hvorfor den iverksatte undersøkelser av familien.

Klageren krevde opphevelse av vedtaket om omsorgsovertakelse, men Fylkesnemnda avviste dette i juni 2020. Fylkesnemnda fastsatte samværet til åtte dager i året med det eldste barnet, tre timer åtte ganger i året med det mellomste barnet, og tre timer fire ganger i året med det yngste barnet, sistnevnte med tilsyn. I februar 2021 opprettholdt tingretten Fylkesnemndas avgjørelse, bortsett fra omfanget av samvær med det mellomste barnet, som ble justert til fire timer seks ganger i året. Begrunnelsen var at den rettsoppnevnte psykologspesialisten hadde påpekt at samværet var en uforholdsmessig byrde for barnet i sin rapport.

Klageren anket saken videre når det gjaldt omfanget av samvær med de to yngste barna, men lagmannsretten avviste anken i april 2021. Klagerens videre anke til Høyesterett ble avvist i

mai 2021.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i september 2021.

Anførsler

Klageren anførte at forlengelsene av omsorgsovertakelsene og at samværsbegrensningene utgjorde en krenkelse av retten til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8, samt at det forelå saksbehandlingsfeil i strid med Konvensjonen.

Domstolens vurdering

Domstolen vurderte først klagen om opprettholdelse av vedtaket om omsorgsovertakelse av alle barna, og samværet med det eldste barnet. Domstolen bemerket at klagerens anke til lagmannsretten bare gjaldt samværet med de to yngste barna, slik at lagmannsretten og Høyesterett ikke hadde tatt stilling til omsorgsovertakelsen av alle barna og samværet med det eldste barnet. Dermed hadde ikke klageren uttømt nasjonale rettsmidler på disse punktene.

Denne delen av klagen måtte avvises etter Konvensjonen artikkel 35 §§ 1 og 4.

Videre tok Domstolen stilling til klagen over omfanget av samvær med de to yngste barna.

Domstolen uttalte at myndighetenes avgjørelser knyttet til omfanget av samvær med de to yngste barna utgjorde et inngrep i klagerens rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8 § 1. Domstolen la til grunn at inngrepet hadde hjemmel i dagjeldende barnevernlov av 1992, og forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnets «helse» og «rettigheter».

Problemstillingen var dermed om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» i henhold til artikkel 8 § 2.

Domstolen uttalte at de generelle prinsippene for forholdsmessighetsvurderingen i barnevernssaker er lagt til grunn i saken Strand Lobben v. Norway [EMD-2013-37283]¹, og utbrodert i senere praksis. Domstolen måtte vurdere om tiltakene hadde relevant og

tilstrekkelig begrunnelse, og om klageren hadde blitt tilstrekkelig involvert i beslutningsprosessen som helhet. Domstolen viste også til de mange fellende dommene mot Norge om begrensninger i samværsretten. Den uttalte imidlertid at det var betydelige forskjeller mellom denne saken og tidligere saker hvor Norge har blitt felt. Domstolen påpekte at tingretten hadde gitt en konkret begrunnelse for å begrense samværet med barna.

Ved vurderingen av om myndighetene ga relevant og tilstrekkelig begrunnelse for inngrepet påpeker Domstolen at beslutningene ble tatt i lys av at barna hadde levd under utilfredsstillende forhold i en årrekke. Bekymringene gjaldt underernæring, dårlig hygiene og manglende oppfølging, blant annet knyttet til fysiske skader pådratt i fravær av klagerens påsyn. Fylkesnemnda hadde vektlagt den psykologisk sakkyndiges uttalelse om at klageren ikke trøstet barna, og at hun ved en anledning hadde gitt det yngste barnet skåldende varm barnemat, slik at han brant seg. Det var også en generell bekymring knyttet til klagerens gjentatte flytting, og tilsynelatende manglende vilje til å ta i bruk hjelpetiltakene hun fikk tilbud om.

Domstolen vurderte tingrettens begrunnelse om at økt samvær mellom klageren og det mellomste barnet hadde vært forsøkt, men at dette utgjorde en uforholdsmessig byrde for barnet. Tingretten viste blant annet til uttalelser fra barnets lærer, som fortalte om reaksjoner etter økt samvær. Hun hadde blitt mer rastløs og kontaktsøkende, slet med konsentrasjonen og havnet i konflikt med andre elever. Hun slet med å falle på plass sosialt og faglig mellom samværene. Læreren hadde også uttrykt bekymring for at det kunne påvirke læringen hennes negativt. Tingretten viste også til at barnet hadde utviklet rykninger («tics») etter at samværet økte i omfang, og at hun selv ga uttrykk for å føle seg uvel. Barnet hadde fortalt fostermoren og psykologspesialisten at åtte samvær i året var for mye. På bakgrunn av hensynet til barnets beste og klagerens rettigheter reduserte tingretten derfor antallet samvær, men økte timeantallet per gang. Tingretten hadde også tatt stilling til om samværet med det yngste barnet kunne økes. Det ble vist til at barnet gråt og ble sint før samvær, og at det hadde tatt mye tid å roe henne ned etterpå. Hun slet også med mareritt og manglende konsentrasjon på skolen i ukene etter samvær. Tingretten hadde vektlagt barnets uttalelse om at det var for mye samvær, og konkluderte med at det var til barnets beste å opprettholde det gjeldende samværsomfanget.

Domstolen kom til at begrensningene i samværsretten var begrunnet i hensynet til barnets

beste, og at begrunnelsen var tilstrekkelig og relevant. Myndighetene hadde tatt tilbørlig hensyn til plikten til å opprettholde familietilknytningen. Myndighetene hadde ikke utelukket muligheten for en positiv utvikling hos klageren, og at klageren kunne overta omsorgen ved et senere tidspunkt. Domstolen fremhevet at hun etter nasjonal rett hadde rett til å kreve økt samvær senere.

På denne bakgrunn kom Domstolen enstemmig til at det ikke forelå saksbehandlingsfeil, og videre at inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Klagen var dermed åpenbart grunnløs etter Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises i tråd med artikkel 35 § 4.

H.B. AND OTHERS v. NORWAY

<i>Instans</i>	Menneskerettsdomstolen – Domstol (Andre seksjons komité) – Vedtak
<i>Tittel</i>	H.B. AND OTHERS v. NORWAY
<i>Avsigelsesdato</i>	2024-01-30
<i>Saknr.</i>	35858/21 38537/21
<i>Viktighetsnivå</i>	3
<i>Klager</i>	H.B. mfl
<i>Innklaget</i>	Norge
<i>Internettpublisering</i>	https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-231427
<i>Konklusjon</i>	Ikke egnet for prøving
<i>Votum</i>	Ikke separat votum
<i>Artikler</i>	EMK art 6 EMK art 6-2 EMK art 8 EMK art 8+9 EMK art 9 EMK art 6+8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
<i>Stikkord:</i>	Art. 6) Right to a fair trial (Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 6) Retten til en rettferdig rettergang (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om omsorgsovertakelse var i strid med Konvensjonen artikkel 8.

Domstolen behandlet to saker samlet. Begge sakene omhandlet en familie og vedtak om omsorgsovertakelse og samværsrett.

I den ene saken (med saksnummer 35858/21) reiste foreldrene, på vegne av seg selv og fire av deres fem barn, en klage etter Konvensjonen artikkel 8 og 9. Spørsmålet i denne saken var hvorvidt vedtak om omsorgsovertakelse og samværsrett krenket Konvensjonen, blant annet fordi barna ikke fikk nyte sin kultur og religion i fosterhjemmet.

Den andre saken (med saksnummer 38537/21) gjaldt en klage fra foreldrene etter Konvensjonen artikkel 6 § 2 alene og sammenholdt med artikkel 8. Spørsmålet i saken var hvorvidt uskyldspresumpsjonen ble krenket overfor foreldrene, ved at de nasjonale rettsinstansene tok hensyn til barnas påstander om foreldrevold, selv om foreldrene hadde blitt frifunnet for dette i en straffesak.

Fakta

Familien besto av en far, en mor og deres fem barn. Foreldrene var født i 1977, barna var født i 2003, 2005, 2006, 2010 og 2015. Hele familien hadde malaysisk statsborgerskap.

I 2015 mottok barneverntjenesten en bekymringsmelding om familiens situasjon fra en barnehage. Barnevernet var bekymret for bruk av trusler, tvang og vold i barnas hjem. I mai 2019 fattet derfor barneverntjenesten vedtak om å akutt plassere alle barna. I den forbindelse ble de fire eldste barna også avhørt av politiet, på en måte tilpasset deres alder og utvikling. Akuttvedtaket ble opprettholdt av Fylkesnemnda i juni samme år.

Barnas foreldre ble i tillegg tiltalt for vold og mishandling, men i februar 2020 frikjente tingretten dem for disse anklagene.

I mars 2020 fattet Fylkesnemnda vedtak om omsorgsovertakelse for alle barna unntatt det eldste. Samværet ble satt til fire timer seks ganger i året for barna født i 2005 og 2006 og fire timer åtte ganger i året for barna født i 2010 og 2015. Fylkesnemnda bemerket at det var nødvendig med hyppigere samvær med de to yngste barna for å opprettholde relasjonen til foreldrene, slik at det ble lagt til rette for en eventuell fremtidig gjenforening.

Fylkesnemndas vedtak ble påklaget til tingretten, som opprettholdt vedtakene i desember 2020. Tingretten uttrykte at hovedmålet var gjenforening av familien. Samværet ble økt til seks timer tolv ganger i året for alle barna. I tillegg besluttet tingretten at barneverntjenesten kunne overvære foreldrenes samvær med barna, så lenge det var til barnas beste.

I tingrettens vurdering ble det lagt til grunn en lempeligere bevisbyrde enn i straffesaken, siden det var tale om en sivilrettslig sak. Tingretten tok derfor hensyn til barnas forklaringer om vold og trusler, selv om foreldrene hadde blitt frikjent for disse forholdene i straffesaken.

Foreldrene påanket senere tingrettens avgjørelse. Anken ble avvist av lagmannsretten i mars 2021 og deretter av Høyesterett i april 2021.

Klagerne brakte saken inn for Domstolen i juli 2021.

Anførsler

I den første saken (med saksnummer 35858/21) påstod klagerne (foreldrene og deres fire barn) at vedtakene om omsorgsovertakelse av barna og foreldrenes samværsrett krenket Konvensjonen artikkel 8 og 9. Klagerne anførte at vedtakene var ulovlige og uforholdsmessige og at barna ikke kunne nyte sin malaysiske kultur, religion og språk i fosterhjem.

I den andre saken (med saksnummer 38537/21) påstod klagerne (foreldrene) at staten hadde krenket uskyldspresumpsjonen i Konvensjonen artikkel 6 § 2 alene og sammenholdt med artikkel 8. Klagerne anførte at tingretten hadde tillagt dem straffeansvar ved å ta hensyn til barnas forklaringer om foreldrevold, selv om de ble frifunnet for disse forholdene i straffesaken mot dem.

Domstolens vurdering

Innledningsvis konstaterte Domstolen først at det var hensiktsmessig å behandle klagen samlet, ettersom saksforholdet var det samme. Dernest påpekte Domstolen at det var unødvendig å undersøke om foreldrene kunne klage til Domstolen på vegne av barna, med henvisning til at saken uansett måtte avvises i henhold til Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a) og artikkel 35 § 4.

Domstolen gikk så over til å behandle klagenes påstander.

Domstolen begynte med å vurdere påstandene om at Konvensjonen artikkel 8 og 9 var krenket.

I vurderingen la Domstolen først til grunn at vedtakene om omsorgsovertakelse og samværsrett utgjorde et inngrep i klagenes rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8 § 1. Deretter konstaterte Domstolen at inngrepet hadde hjemmel i dagjeldende barnevernlov av 1992 og forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnas helse og rettigheter etter artikkel 8 § 2. Spørsmålet i saken var derfor om tiltakene var nødvendige i et demokratisk samfunn etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Før Domstolen foretok forholdsmessighetsvurderingen, ble det påpekt at påstanden om at Konvensjonen artikkel 9 var krenket, siden barna ikke kunne nyte sin malaysiske kultur, religion og språk i fosterhjem, kunne behandles som en integrert del av klagen etter Konvensjonen artikkel 8, snarere enn som et separat spørsmål. Domstolen gikk derfor over til å vurdere om tiltakene var forholdsmessige etter Konvensjonen artikkel 8, tolket og anvendt i lys av Konvensjonen artikkel 9.

Domstolen innledet forholdsmessighetsvurderingen med å konstatere at de relevante prinsippene i barnevernssaker er lagt til grunn i saken *Strand Lobben v. Norway* [EMD-2013-37283]¹, og gjentatt i senere praksis. Domstolen bemerket også at det nylig var avsagt flere fellende dommer mot Norge hvor Konvensjonen artikkel 8 var krenket på grunn av restriktive samværsordninger og den begrunnelse som ble gitt for disse.

Domstolen gikk så over til å vurdere konkret om tingrettens dom om omsorgsovertakelse og samværsrett var riktig behandlet og begrunnet på en relevant og tilstrekkelig måte.

Domstolen innledet vurderingen med å belyse tingrettens begrunnelse og konklusjon. Det første Domstolen påpekte var at tingretten hadde konkludert med at barna ville bli utsatt for alvorlig omsorgssvikt hvis de ble tilbakeført til foreldrene, selv om foreldrene var frifunnet for tiltalene om vold i straffesaken. I begrunnelsen viste tingretten til at det er lempeligere beviskrav i sivile saker, og at barna i flere sammenhenger og overfor ulike personer hadde forklart at de ble utsatt for vold og trusler fra foreldrene.

På denne bakgrunnen konkluderte tingretten med at det ikke var til barnas beste å bli returnert til foreldrene på daværende tidspunkt. Tingretten uttalte samtidig at tilbakeføring kunne være mulig om det ble gjort vesentlig innsats for å forbedre hjemmeforholdene. Tingretten vedtok derfor en samværsordning på tolv samvær i året, og understreket at barneverntjenesten måtte vurdere fortløpende om foreldrene skulle få mer samvær. Det ble også gitt en individuell og konkret begrunnelse for hvorfor det var nødvendig med tilsyn fra barnevernet ved besøkene.

Hva gjaldt tingrettens saksbehandling, bemerket Domstolen for det første at en av dommerne var psykolog, og at dommen var nøye begrunnet. Videre påpekte Domstolen at det hadde blitt gjennomført en muntlig forhandling med en sakkyndig psykolog til stede, hvor foreldrene hadde advokat og ett av barna var representert ved advokat. Barnas meninger var også innhentet, så langt det var mulig i lys av deres alder og utviklingstrinn.

I lys av det overnevnte, konstaterte Domstolen at det var gitt relevant og tilstrekkelig begrunnelse for vedtakene om omsorgsovertakelse og samværsrett. Slik skilte saken seg fra de saker hvor Norge er blitt felt. Domstolen fant heller ingen saksbehandlingsfeil i form av mangel på grundig vurdering av risiko og bevis, slik klagerne hadde hevdet. Den positive plikten til å legge til rette for familiegjenforening var heller ikke forsømt, ettersom tingretten hadde gitt instruksjoner om å intensivere innsatsen for å bidra til gjenforening.

I forhold til artikkel 9 bemerket Domstolen videre at vedtakene i saken ikke ble fattet på

grunnlag av familiens religiøse eller kulturelle bakgrunn. I tillegg hadde samværsordningen tatt tilbørlig hensyn til klagernes interesse av å nyte sitt kulturelle og religiøse opphav.

På bakgrunn av det overnevnte, kom Domstolen til at inngrepet i klagernes rettigheter etter Konvensjonen artikkel 8, tolket og anvendt i lys av artikkel 9, var forholdsmessig til det legitime formålet, og dermed «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen (med saksnummer 35858/21), hvor foreldrene klagde på vegne av seg selv og fire av sine barn, var åpenbart grunnløs etter Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises i tråd med artikkel 35 § 4.

Domstolen gikk til slutt over til å vurdere klagen med saksnummer 38537/21 om påstandene om brudd på Konvensjonen artikkel 6 § 2 alene og sammenholdt med artikkel 8.

Domstolen innledet vurderingen ved å påpeke at sammenhengen mellom straffesaker om familievold og saker om barnevernstiltak kan aktualisere uskyldspresumpsjonen etter Konvensjonen artikkel 6 § 2. Deretter bemerket Domstolen at artikkel 6 § 2 kan komme til anvendelse dersom nasjonale rettsinstanser treffer avgjørelser som uttrykker vedvarende mistanke om tiltales uskyld eller på annen måte er egnet til å så tvil ved en frifinnende straffedom.

I den foreliggende saken kom Domstolen imidlertid til at tingrettens avgjørelse verken indikerte at foreldrene hadde oppfylt vilkårene for straffeansvar eller var egnet til å så tvil ved om det var riktig å frifinne dem i straffesaken.

Domstolen noterte for øvrig at lagmannsretten hadde behandlet klagerens anførsler om brudd på uskyldspresumpsjonen, og konkludert med at tingretten hadde vurdert saken korrekt etter det prinsippet om sannsynlighetsovervekt og de faktiske forhold på domstidspunktet.

I lys av det foregående, kom Domstolen til at staten ikke hadde krenket uskyldspresumpsjonen etter Konvensjonen artikkel 6 § 2. Domstolen kunne heller ikke se at

konklusjonen hadde blitt annerledes ved å behandle klagen i lys av Konvensjonen artikkel 8, selv om klagerne påstod at barneverntjenesten hadde vurdert de faktiske forholdene i saken feil ved å tillegge foreldrene straffeansvar for bruk av vold.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen (med saksnummer 38537/21) var åpenbart grunnløs etter Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a), og derfor måtte avvises i tråd med artikkel 35 § 4.